

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3040/2022. (I. 31.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.196/2020/8. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Kodela Viktor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az egyedi ügy alperese volt. Az indítványozó, valamint az egyedi ügy felperese 2016. február 23-án lúdtenyésztojás-bérkeltetési szerződést kötöttek. A szerződés értelmében a felperes mint szállító 184 000 db lúdtojás bérkeltetését vállalta az indítványozó mint megrendelő részére a 2016. év 7. naptári hetétől a 24. naptári hetéig terjedő időszakra. A felperes egyúttal vállalta, hogy az első lámpázás után gépben maradt lúdtojásokat legalább 85%-os eredményességgel, illetve a bújtatáskor átrakott tojásokat minimum 80%-os arányban kelteti ki.
- [3] A felperes a szerződésben kikötött teljesítési arányt egy esetben sem érte el. Álláspontja szerint az indítványozó nem megfelelő minőségű tojásokat bocsátott a rendelkezésére, ezért nem érte el a szerződésben rögzített kelési eredményt, s erre tekintettel jogosult az elvégzett munkájáért járó vállalkozói díjra. Keresetében mindösszesen 6 369 021 Ft tőke, valamint annak törvényes kamatai megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót.
- [4] A Debreceni Törvényszék végzésével az ügyben meghozott elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Döntését azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségének nem tett eleget. Külön előírta, hogy a keltetési körülmények tisztázása érdekében szükséges a már meghallgatott tanúk újbóli meghallgatása, valamint a szakértői bizonyítás továbbfejlesztése. A szerződésben meghatározott keltetési arány elmaradása kérdésében szükséges az eljáró szakértők – a kirendelt szakértő, valamint a magánszakértő – együttes meghallgatása. A szakértői bizonyítás továbbfejlesztésével szükséges tisztázni azt is, milyen jelentőséggel bír a felperes által hivatkozott közös mintavétel elmaradása, az indítványozó megbízottjának mulasztása akadályozta-e valamely körülmény tisztázását vagy bizonyítását, és ha igen, pontosan milyen terjedelemben, ez ugyanis az indítványozó terhére értékelendő a bizonyítás eredményének mérlegelése során.
- [5] A megismételt elsőfokú eljárásban a Debreceni Járásbíróság a felperes keresetében foglaltak szerint marasztalta az indítványozót.
- [6] Az ügyben azt a kérdést kellett tisztázni, hogy az indítványozó által rendelkezésre bocsátott tojások állapota eredményezte-e azt, hogy a felperes nem tudta elérni a szerződésben kikötött 85%-is kelési arányt. A bíróság két alkalommal meghallgatta a kirendelt szakértőt, továbbá írásbeli kiegészítő szakértői véleményt szerzett be tőle. Az írásos szakértői véleményben a szakértő a következőket rögzítette.
- [7] A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Állat-egészségügyi Diagnosztikai Igazgatóság által elvégzett vizsgálat adataiból kitűnően a perbeli lúdtojásokból kikelt naposlibák száma elmarad a biológiailag és gazdaságilag elvárt számoktól. Megállapítható volt az *Escherichia coli* baktérium általi fertőzöttség, valamint amiloidózis, továbbá egy másik, meg nem határozott kórokozó általi fertőzés. Az ügyben szereplő keltetési eredmények háttérben a nem megfelelő tojás leszállítása állhat; ezt a nem megfelelőséget közvetlenül vagy közvetve bizonyítja a nem megfelelő ivararány, a törzsállomány 10%-os pusztulása, a törzsállomány *Escherichia coli* általi fertőzés, valamint a tojások *Escherichia coli*, szalmonella, valamint *pseudomonas* fertőzöttsége.
- [8] A szakértő rögzítette azt is, hogy az Állat-egészségügyi szabályzat kiadásáról szóló 41/1997. (V. 28.) FM rendelet 34. § (2) szerinti nyilvántartás – az ún. „ólnapló” – fontos állományi szintű adatokat tartalmazott, amelyek megismerése a szakértői vélemény elkészítése szempontjából szükséges lett volna.

- [9] A szakértői vélemény alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a nem megfelelő keltethetőség nem vezethető vissza a felperes tevékenységére, továbbá az átfertőződésre – akár a felperes keltetőjén belül, akár azon kívülről – sem talált semmilyen bizonyítékot. Azonban figyelemmel volt a szakértői véleményben foglaltakra, valamint arra a tényre, hogy az indítványozó kontrollkeltetést végzett az ócsai keltetőüzemben, amelynek eredményei szintén nem érték el a 85%-os keltetési arányt, emellett az indítványozó terhére értékelte, hogy az ólnapló – neki felróható – hiányában nem tudta bizonyítani állításait. Mindezek alapján azt a következtetést vont le, hogy a szerződésben rögzített eredmény az indítványozó mulasztása folytán maradt el, így a felperes jogosult a keresetében megjelölt vállalkozói díjra.
- [10] Az indítványozó fellebbezett az elsőfokú ítélettel szemben. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság több ponton nem tett eleget a hatályon kívül helyező végzésben foglalt utasításoknak. Észrevételezte, hogy a bizonyítékok közül ki kell rekeszteni dr. B. F. szakvéleményét, mert arról a felperes akként nyilatkozott, hogy azt saját nyilatkozataként kéri figyelembe venni. Sérelmezte, hogy a bíróság a terhére értékelte az ólnapló hiányát. Sérelmezte azt is, hogy az ítéletben nincs utalás arra, hogy a bíróság dr. D. Z. szakvéleményének mely állításai alapján ítélte megalapozottnak a felperesi kereseti kérelmet. A szakvélemény konkrét állítást nem tesz, csak spekulációkra támaszkodik, miközben a bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy B. J. S. magán, valamint dr. D. Z. kirendelt szakértők egységesen hangsúlyozta, hogy a tojások megérkezéskori fertőzöttsége nem bizonyított. Az indítványozó sérelmezte, hogy a Debreceni Törvényszék hatályon kívül helyező végzésével ellentétben az elsőfokú bíróság nem hallgatta meg együttesen a kirendelt szakértőt, valamint a magánszakértőket. Hivatkozott az elsőfokú ítélet iratellenességére, valamint arra, hogy a szakértői vélemény tévesen állította az átfertőződés lehetőségének kizártságát. Az indítványozó állította, hogy az elsőfokú bíróság a tanúvallomásokat is jogsértően és kirívóan egyoldalúan értékelte.
- [11] A Debreceni Törvényszék helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. A jogerős ítélet indokolása szerint a felperes eleget tett az őt terhelő bizonyítási kötelezettségnek, és a rendelkezésre álló bizonyítékok alátámasztják azt, hogy a rossz keltetési eredmény oka az volt, hogy az indítványozó nem megfelelő minőségű tojásokat szállított. Az elsőfokú bíróság helyesen értékelte a tanúvallomásokat. Téves az az alperesi álláspont, hogy a kiegészítő szakértői véleményben a szakértő nem azonosítja a kórokozót, mert a benne leírt amiloidózis az immunrendszer olyan krónikus fertőzése, amelyet bármilyen kórokozó kiválthat. A kirendelt szakértő és a magánszakértők együttes meghallgatásának elmaradása nem lényeges eljárásjogi szabálysértés, mert dr. B. F. szakvéleményére a felperes saját előadásaként hivatkozott, B. S. J. pedig az egészségügyi állapota miatt nem tudott a bíróságon megjelenni. A szabad bizonyítás elvéből következően nemcsak a közvetlen, hanem a közvetett bizonyítékok alapján készített szakértői vélemény is alkalmasnak bizonyulhat a tényállás tisztázására.
- [12] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a jogszabályoknak megfelelő új határozattal a felperes keresetének elutasítását, másodlagosan a jogerős ítélet – az elsőfokú ítéletre kiterjedő – hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását kérte. Hivatkozott a tanúvallomások egyoldalú értékelésére, a kereseti kérelem bizonyítatlanságára és arra, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget maradéktalanul a hatályon kívül helyező végzésben foglalt utasításoknak. Kifogásolta az ólnapló hiányának a terhére történő értékelését. Sérelmezte továbbá, hogy a felperest előzetes bizonyítás kezdeményezésének kötelezettsége terhelte, mert a tojások állapota utólag, a per folyamán már nem volt vizsgálható.
- [13] A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Felülvizsgálati ítéletében egyetértett a jogerős ítéletben kifejtett indokokkal. Rámutatott arra, hogy a régi Pp. nem ír elő kötelezettséget a felperes számára, hogy előzetes bizonyítást kezdeményezzen, és a szabad bizonyítás elvével összeegyeztethető szakértői módszer a rekonstruált tényekből való szakmai következtetések levonása. A tanúvallomás, valamint az ólnapló szerepének értékelése okszerű, logikus és összhangban van a többi bizonyítékkal. Az ólnaplóval összefüggésben a Kúria hangsúlyozta: annak volt jelentősége, hogy azt az indítványozó nem őrizte meg, ezért magát hozta olyan helyzetbe, hogy az általa bizonyítható tényállási elemek tekintetében nem állt kellő adat rendelkezésre. Nem merült fel eljárásjogi szabálysértés a szakértők együttes meghallgatásával összefüggésben, a törvényszék e vonatkozásban is eleget tett indokolási kötelezettségének.
- [14] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria ítéletének megsemmisítését a Debreceni Törvényszék, valamint a Debreceni Járásbíróság ítéleteire kiterjedően.

- [15] Panaszában előadta, hogy az eljáró bíróságok egyoldalúan, részrehajlóan és jogszabálysértően, a perveztes indítványozó kárára értékelték az ügyben rendelkezésre álló bizonyítékokat. Álláspontja szerint a kirendelt szakértő szakvéleménye, valamint annak kiegészítései homályosak, hiányosak, más szakvéleményekkel ellentétben állnak és mindezek miatt a szakvélemény helyességéhez nyomatékos kétség fér, továbbá kizárólag feltételezéseken alapul, konkrét tények bemutatása nélkül. A bíróságok a felperes bizonyítatlan állításait fogadták el bizonyítékként. Az ügyben meghozott ítéletek indokolása nemcsak hibás, nemcsak iratellenes, kirívóan okszerűtlen és logikátlan, hanem a valósághoz sem kötődik semmilyen szinten, ez pedig a döntések alaptörvény-ellenességét eredményezi. Az indítványozó hangsúlyozta továbbá: a felperes neki felróható módon mulasztotta el a romlandó tojások vizsgálatát, és csak a megsemmisülésüket követő 1,5-2 év elteltével terjesztette elő keresetlevelét, ehhez képest a kirendelt szakértő szakvéleménye – konkrét, releváns tényeket nélkülözve – a felperes állításait tükrözi.
- [16] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. E vizsgálat elvégzése során az alábbiakat állapította meg.
- [17] Az indítványozó 2021. május 10-én vette át a Kúria ítéletét, majd jogi képviselője útján július 9-én, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben nyújtotta be a panaszt az elsőfokú bíróságon.
- [18] Az indítványozó a panaszhoz csatolta jogi képviselőjének az Alkotmánybíróság eljárására vonatkozó meghatalmazását.
- [19] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozott kérelem feltételeit az Abtv. 52. § (1b) bekezdése – annak a)–f) pontjai – rögzítik. A panasz ezeknek a feltételeknek megfelelt az alábbiak szerint.
- [20] A panasz tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza.
- [21] Tartalmazza az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést. Megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését. Tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megsértett rendelkezésével. Kifejezett kérelmet ad elő a bírói döntés megsemmisítésére.
- [22] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [23] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján tehát az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett: a támadott bírói döntés az ügy érdemében hozott, vagy eljárást lezáró döntésnek minősül-e, az indítványozó kimerítette-e a jogorvoslati lehetőségeit, az indítványozó érintettnek minősül-e, illetve Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja-e a panaszban.
- [24] A Kúria a támadott felülvizsgálati ítéletben érdemben döntött az indítványozó felülvizsgálati kérelme felől.
- [25] Az indítványozó a fellebbezéssel kimerítette rendes jogorvoslati lehetőségeit, egyúttal a rendkívüli jogorvoslatok köréből élt a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének jogával, ezért számára megnyílt az út az alkotmányjogi panasz igénybevitelére.
- [26] Az indítványozó az egyedi ügy alpereseként érintettnek minősül.
- [27] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, Alaptörvényben biztosított jognak minősülnek.
- [28] Az Abtv. 31. § (2) bekezdése szerint ha egy ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanabban az ügyben érintett indítványozó által, azonos jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva alkotmánybírósági eljárásnak nincs helye. Az indítványozó által támadott felülvizsgálati ítélettel összefüggésben az Alkotmánybíróság nem folytatott le alkotmányossági vizsgálatot, ezért a *res iudicata* nem áll fenn.
- [29] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.

- [30] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljárással összefüggésben megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helyállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az alkotmányjogi panasz „nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [31] A jelen alkotmányjogi panasz előzményét képező perben arról kellett állást foglalni, hogy a felperesnél vagy az indítványozónál merültek-e fel azok a körülmények, amelyek eredményeként a szerződésben kikötött kelési arány meghíúsult. Az elsőfokú bíróság ennek tisztázása érdekében tanúkat hallgatott meg, valamint – tekintettel a különleges szakértelmet igénylő kérdésre – szakértőt rendelt ki. E bizonyítékok alapján azt állapította meg, hogy a felperes rendelkezésére bocsátott tojások hét napnál idősebbek és ezért nehezebben keltethetők voltak, továbbá a kontrollvizsgálat sem mutatott ki szerződésszerű eredményt. Emellett a szakvélemény is rámutatott a tojások, illetve a törzsállomány azon tulajdonságaira, amelyekből a bíróság azok nem megfeleléségre következtetett. Az elsőfokú ítélet részletesen bemutatja azokat a szempontokat, amelyek alapján a bíróság az egyes bizonyítékokat értékelte, és ennek során tételesen áttekintette és összevetette mind a tanúvallomások, mind a szakértői vélemények állításait. A másodfokú bíróság az indítványozó fellebbezésének elbírálása során állást foglalt a fellebbezésben foglalt kifogások tekintetében: választ adott a tanúvallomások megítélésének, a kórokozók azonosíthatóságának és a szakvélemény konkrétságának, az ólnapló hiányának, valamint a szakértők együttes meghallgatásának kérdéseire.
- [32] Ezt követően a Kúria is állást foglalt a jogerős ítélet jogszerűségéről és a felülvizsgálati kérelemben előadottakról, köztük az előzetes bizonyítás kezdeményezésének az indítványozó által állított kötelező jellegéről. Az ügyben született ítéletekből egyértelműen kitűnik, hogy az egyes tanúk vallomásai és a kirendelt, illetve a magánszakértők szakvéleményei között ellentmondások voltak, ezek feloldása azonban a rendes bíróságok hatáskörébe tartozik. A bíróságok álláspontja szerint azok a tények rendelkeztek nagyobb bizonyító erővel, amelyek a tojások fertőzöttségét támasztották alá, és – tekintettel arra, hogy a támadott ítéletek számot adtak a rendes bíróságok döntéseinek indokairól – az Alkotmánybíróságnak nem hatásköre e következtetés helyességének felülbírálata. A panasz ezért nem felelt meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelménynek.
- [33] 4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem mutatott rá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre, ezért azt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. január 18.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2898/2021.

